

Osvětlení galerie Danubiana

Úvod

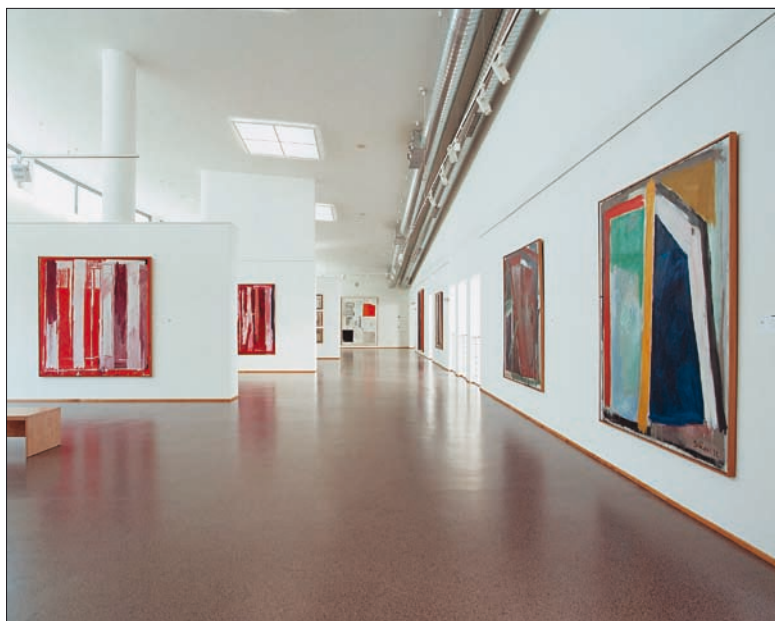
Na krásném modrém Dunaji zní valčík... Nejenom Strauss, ale i jiní umělci si vybrali pověst, mohutnost a také skutečnou

tvaru římské galérie. K rozhodnutí přispěla nejenom poloha u vody, ale i historie místa. Nedaleko se nacházejí pozůstatky římských pevností, řeka byla severní hranicí velké Římské říše. Základní ká-

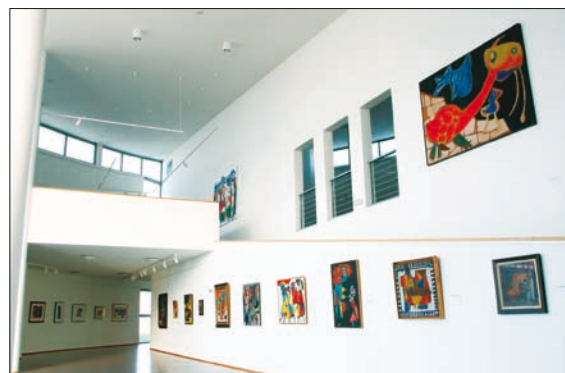
Autorům architektonického ztvárnění Petru a Zuzaně Žalmanovým se podařilo skvělé dílo.

Vnitřní osvětlení

Světelný technik spolupracoval na projektu od začátku. Kombinací světla umělého se světlem denním se podařilo vytvořit kvalitní a efektivní osvětlení vystavovaných uměleckých děl. Přímá složka denního světla je tlumena opálovým sklem světlíků a matnou fólií prosvětlené

Obr. 1. Kombinace světlíků a úzkouhých svítidel Fagerhult

Obr. 2. Světlomety Art na lištách Matrosy a Pleiads na stropě

krásnu řeku a jejího okolí k realizaci uměleckých děl. Galerie moderního umění nevyjímá. Danubiana je skutečně umělecké dílo nejenom architekturou, ale také designem, polohou, jež je opřena mýty dávných Keltů, Římanů i Slovanů. Tato galerie neboli muzeum se nachází na malém poloostrovku vybíhajícím do Dunaje, nedaleko hranic čtyř států: Slovenska a Maďarska, Rakouska a České republiky.

Vznik a realizace díla jsou tak trochu mýtické. Myšlenka pochází od umělce Petra Pollága a galeristy Vincenta Polakoviče, ale především od pana Muelensteena z Nizozemí, velkého galeristy a přítele umění a umělců vůbec. Částečnou inspirací jim byla galerie moderního umění Loussiana nedaleko dánské Kodaně. Pan Muelenstein nosil v hlavě myšlenku postavit moderní galerii uprostřed Evropy již dlouho. Když se setkal se slovenským umělcem Petrem Pollágem a galeristou Vincentem Polakovičem, kteří mu nabídli spolupráci a nádherné místo, rozhodování nebylo těžké.

Umělý poloostrov leží na Dunaji, resp. na vodním díle Gabčíkovo-Nagymaros, pouze 15 km jižněji od Bratislavy. Tato poloha „uprostřed vody“ nabízí hned vícero zajímavých architektonických i „světlařských“ řešení. Investor se společně s umělci se rozhodli, že galerie bude ve

men s plastikou římské galérie byl osazen v den a hodinu úplného zatmění slunce v roce 1999. To připomíná zvyky Keltů, původních obyvatel tohoto území, jak potvrzují vykopávky z širšího okolí. Své brány nová galerie otevřela v roce 2000, přesně rok po tomto zatmění.

stěny. Dolní částí skleněné stěny z čirého skla prostupuje světlo odražené od vodní hladiny. Zrcadlení a pohyb vodní hladiny, které mohou návštěvníci sledovat přímo nebo odrazem na stropěch, jsou krásnými dynamickými doplňky jinak klidné atmosféry galerie.

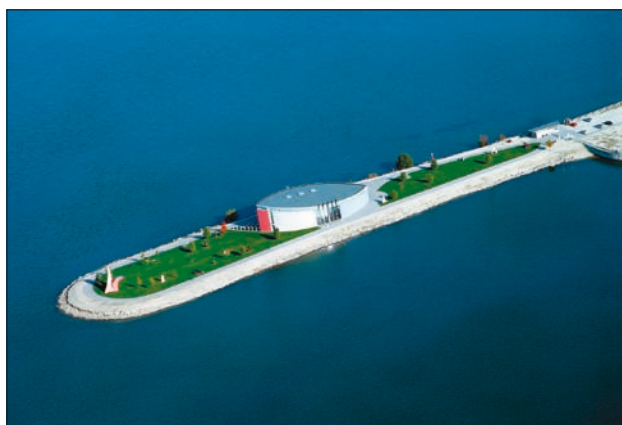

Obr. 3. Imitace denního nepřímého osvětlení úzkouhými světlomety Bega zvenčí

Umělé osvětlení je téměř výlučně zajištěno směrovými svítidly a úzkouhlými svítidly (tzv. spoty) od švédské firmy Fagerhult, která spolu s dceřinou společností Waco z Belgie v současné době nabízí k osvětlování uměleckých děl velké množství rozličných svítidel osazených různými typy světelných zdrojů. Některé

Obr. 4. Vlevo dole venkovní svítílo z korozivzdorné oceli

Obr. 5. Umělý poloostrov na vodním díle

z nich lze vidět na přiložených fotografiích (Pozn.: Firma Waco mimo jiné osvětluje butiky a prezentační prostory nejznámějších světových značek.)

K přímému osvětlení obrazů a uměleckých děl byly zvoleny světlomety z řady Art s halogenidovými výbojkami i halogenovými žárovkami. Některé z nich jsou opatřeny elektronickým regulovatelným transformátorem a mají proměnnou ohniskovou vzdálenost před čočkou. Tímto lze nastavit úhel světelného svazku, jež je třeba často měnit podle potřeb probíhajících výstav. Pro vytvoření dalších světelných efektů mohou být tato svítidla doplněna barevnými filtry a stínícími klapkami. Osvětlení může být řízeno předřadníky s protokolem DALI nebo systémem DMX. Systém s DMX umožňuje s využitím servomotorů dynamicky ovládat a nastavovat směr i kužel světelného svazku.

Kromě přímých světlometů jsou v galerii použita také zářivková svítidla určená pro montáž do souvislých pásů z řady Basic T5/2×49 W pro přímé a nepřímé osvětlení, která na stěně pod stropem tvoří souvislou linii vedoucí z jedné části budovy do druhé. Stejná svítidla jsou umístěna i ve třech velkých světlících. V každém z nich je šestnáct svítidel Basic T5/2×80 W se stmívatelným předřadníkem. Podle intenzity denního světla, zjišťované univerzálními čidly, jsou svítidla ovládána automaticky (od 1 % do maxima).

Další doplňková svítidla jsou instalována ve vstupech a na galeriích, kde byla vybrána přímá svítidla typu downlight Pleiad 2×42 W v kombinaci se stropními svítidly Matros s kruhovou zářivkou T5/40 W + 60 W.

Venkovní osvětlení

Venkovní osvětlení je vcelku skromné, nejen podle představy autora architekturního pojetí, ale hlavně podle požadavků Plavby dunajské – co nejméně rušit říční provoz. Jak je patrné z přiložených fotografií, sama budova svítí do prostoru okny i světlíky. Pro dosažení efektu nepřímého osvět-

Použitá svítidla z matné korozivzdorné oceli jsou podle návrhu autora atypická, ve tvaru šikmo seříznutého válce s průřezem z matného skla. Jsou osazena 24W kompaktními zářivkami. Zajímavostí je, že byla vyráběna na Slovensku v továrně, ve které byla zastavena zbrojařská výroba. K jejich výrobě byla použita nejmodernější technologie, např. válec z korozivzdorné oceli byl řezán velmi přesnými laserovými přístroji. Ty byly použity i k řezání příruby z téhož materiálu ve tvaru elipsy. Díky mimořádně přesné výrobě bylo možné vrchní část příruby i se skleněným průřezem na seříznutou část válce pouze lepit, a to speciálním pružným a vodě odolným lepidlem.

Venkovní osvětlení spolu se světlem prostupujícím z vnitřku dodává budově galerie uprostřed vody neobyčejný vzhled. Zejména při západu slunce, když se třpytí celá hladina a světlo světlíků a oken se na ni začíná promítat, je zrcadlení budovy na vodní hladině nádherné.

Závěr

Tisíckrát popsat není totéž, jako jednou vidět. Budete-li tedy projíždět okolo nebo plánovat výlet na víkend, nezapomeňte na galerii Danubiana s krásnými výstavami a úžasným okolím. Nádherná zákoutí řeky Dunaj s největší rezervací vodního ptactva ve střední Evropě stojí za návštěvu. Nedaleko je areál vodních sportů s možností projíždět se na člunech, na kole či „inlajnech“ po hrázi, občerstvit se lze v několika typických rybích restauracích. A určitě stojí za to, vidět hráz, plavební komory a vodní dílo jako takové.

 Danubiana
MEULENSTEEN ART MUSEUM

Obr. 6. Svítidla Waco pro směrové osvětlení exponátů

lení vnitřku budovy zvenčí přes prosklenou stěnu jsou venku osazeny úzkouhlá svítidla Bega s halogenidovou výbojkou 150 W, která se při poklesu intenzity denního osvětlení pod stanovenou mez automaticky rozsvěcují.

Prostor okolo budovy a park, který je využíván k vystavování soch a velkých plastik, jsou s ohledem na požadavky říční správy rovněž osvětleny minimálně.

(Podklady: obrázky a text se svolením Danubiana s. r. o., www.danubiana.eu)

*Ing. Dušan Hořínek,
Fagerhult Lighting Systeme*

www.waco.be
Fagerhult Central Europe GmbH, o. z.
Praha – Vídeň – Bratislava
www.fagerhult.cz, www.fagerhult.sk